№ 54. Wtorek 8. Marca 1859. Rok wydania 49.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami dziennym i tygodniowym, tudzież z Rozmaitościami co Środy kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4zł., miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 cent. W. A. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

(Ogólne zgromadzenie c. k. Towarzystwa gospodarskiego.)

Piąte posiedzenie walne Towarzystwa gospodarskiego odbyło się dnia 2. b. m. pod przewodnictwem zastępcy prezesa hr. Michała Starzeńskiego. Zgromadziło się 28 członków. Posiedzenie to poświęcone było wyłącznie odczytaniu memoryału Towarzystwa w sprawie gorzelnictwa krajowego, przez członka komitetu p. Kornela Krzeczunowicza z gruntowną znajomością rzeczy ułożone. Zgromadzenie, przyjęło memoryał ten do wiadomości swojej, podziękowawszy referentowi za pracę z taką gorliwością podjętą i wykonaną.

Na szóstem i ostatniem posiedzeniu walnem, d. 3. b. m. odprawionem, znajdowało się 35 członków. Przewodniczył obradom zastępca prezesa hr. Michał Starzeński. Z ważniejszych czynności tego dnia wyjmujemy następujące:

a) Odczytane zostało zdanie sprawy komisyi rozpoznawczej do ocenienia przedmiotów na wystawie znajdujących się. Owoce w szlachetnych gatunkach mianowicie jabłka i gruszki, przysłało pięciu obywateli krajowych, jako to: pp. Xawery Abancourt, Jabłoński Kajetan, Majer Józef, Lityński Jan i Łaszewski. Prócz tego p. Abancourt wystawił kilkogarncowy zbiór nasion jabłek i grusz, wybornie przechowanych, owoce prasowane na sposób francuski i susz z jabłek szlachetnych, mogących być znacznym artykułem handlowym. Kartofli przedstawiono 157 gatunków, z których p. Abancourt dostarczył 11 gatunków a pan Lityński J. 146. W zbiorze pierwszego kartofle n e r k o w e odznaczają się ciężkością gatunkową i największą ilością krochmalu.

Buraki i brukiew nadesłał folwark Dublański w pięknych exemplarzach; cebula od p. Sewera Smarzewskiego nadesłana świadczy o wysokiej uprawie ogrodnictwa w Tatułkowicach.

Ser na sposób emantelski w Bołszowcach u p. Wal. Krzeczunowicza robiony, stał się już przedmiotem handlu i dowodzi, że moglibyśmy mieć także nie małe korzyści z nabiału, gdybyśmy przyłożyli starania i pracy około tej gałęzi gospodarstwa wiejskiego. P. Konstanty Kluczeńko okazał ul słomiany podług Klausa zrobiony, i piękny plastr miodu z ula Dzierzona.

Siano brunatne z Niemstowa od p. Wojciecha Studzińskiego, z tego względu zasługuje na uwagę, że siano z lichej łąki w ten sposób uchodzone staje się wyborną paszą dla inwentarza.

P. Ludwik Skrzyński przedstawił kilka prób torfu z swoich dóbr w obwodzie samborskim położonych, a p. Anaklet Bohdanowicz próby węgla kamiennego z Karapczyjowa na Bukowinie gdzie pokład tego cennego materyału opałowego nowo odkryty został.

Rurek drenowych dostarczyli pp. hrabia Zygmunt Drohojowski, budowniczy Franz i Franciszek Smolka. Wyroby tego ostatniego, machiną ręczną w Morszynie (obwodzie stryjskim) wykonane odznaczają się pięknością formy, starannem wypaleniem i dobrem przyrządzeniem gliny.

P. Ressyk przedstawił liczne próby cymentu hydraulicznego, z fabryki swojej we Lwowie założonej. Przedsięwzięcie p. Ressyka obiecuje niemałe pożytki dla budownictwa i przemysłu rękodzielniczego; ma przeto wszelkie prawo spodziewać się dobrego powodzenia. Gipsu mełtego próby okazał budowniczy p. Franz. Komisya wystawy wniosła, aby tak wyżej pomienionym panom jak i p. Ludwikowi Komarnickiemu, referentowi sekcyi jedwabniczej Towarzystwa, za szczere zajęcie się jedwabnictwem ogólne zgromadzenie podziękować raczyło.

b) P. Bolesław Augustynowicz przedłożył wniosek, aby ogólne zgromadzenie poleciło komitetowi zająć się sprawą wykrycia środków ku zapewnieniu utrzymania, a przynajmniej udzielania pomocy zasłużonym oficyalistom prywatnym w wypadkach starości lub niedolności, a w razie śmierci ich rodzinie. W tym celu radzi ażeby komitet zawezwał do wspólnej narady z grona towarzystwa kilku z wymagalnościami tego projektu obeznanych obywateli, ułożył łącznemi siłami odpowiedny projekt i podał go pod dyskusyę osobnej komisyi z grona ogólnego zgromadzenia wybranej, i do ostatecznej decyzyi w imieniu towarzystwa umocowanej.

Ogólne zgromadzenie, mając na uwadze ważność tego przez wnioskodawcę zanadto ogólnie postawionego i niedość jasno określonego wniosku, wezwało wnioskodawcę i obywateli, tą sprawą najbardziej przyjętych i z nią zapewne najlepiej obeznanych, pp. Józefa Jakubowicza i Jana Chwaliboga, aby odnoszący się do tego wniosku projekt jak najspieszniej ułożyli i komitetowi przedstawili.

c) Rozbierano pytanie: „Jakiemi płodami rolniczemi surowemi lub technicznie przerobionemi, może nasz kraj, przy zbliżającej się kolei żelaznej z korzyścią współubiegać się na zagranicznych targach, a przeto których płodów rolniczych uprawa powinna w zastosowaniu do gleby i strefy, przeważać w gospodarstwach krajowych?" Dyskusya nad tą kwestyą doprowadziła w końcu do wniosku, przez p. Ludwika Skrzyńskiego postawionego: aby towarzystwo zaleciło komitetowi starać się w sposób jaki za stosowny uzna, zbadać kwestyą: „z j a k i e m i p ł o d a m i i p r o d u k t a m i k r a j o w e m i p o d j a k i e m i w a r u n k a m i, moglibyśmy tak na zakrajowych targach monarchii, jak i na najbliższych targach zagranicznych współubiegać się z korzyścią dla producentów kraju naszego?

d) Członek towarz. dr. Kaczkowski odczytał swój wniosek w przedmiocie leczenia bydła sposobem homeopatycznym. Radził on w tym celu zawiązać albo oddzielne towarzystwo, albo sekcyę przy towarzystwie gospodarskiem, weterynaryi homeopatycznej, i wezwać wszystkich członków towarzystwa gospodarskiego, do oświadczenia się: czy chcą należeć do takiego towarzystwa. Towarzystwo pomienione ma na celu nie tylko już wypróbowanemi lekarstwami bydło leczyć, ale też i nowe doświadczenia fizyologiczne robić: zadając bydłu zdrowemu lekarstwo podług przepisów w homeopatyi przyjętych. Załączony do wniosku formularz ma ułatwić pracę robiącym doświadczenia; do którego to formularza najgłówniejsze symptomata mają być wpisywane i do towarzystwa lub sekcyi do dalszego użytku odsyłane. Dr. Kaczkowski upraszał, aby ten wniosek jego był podany do wiadomości członków towarzystwa gospodarskiego, a w końcu oświadczył, iż dla okazania swoich dobrych chęci dla kraju, wykładać będzie w szkole rolniczej dublańskiej kurs letni weterynaryi homeopatycznej, bezpłatnie.

Zgromadzenie złożyło wnioskodawcy należne podziękowanie za jego dobre chęci dla szkoły rolniczej dublańskiej i poleciło, aby komitet miał ten przedmiot na uwadze.

e) Następnie roztrząsano pytanie: „Jakich środków niezbyt kosztownych należałoby użyć, aby łąki samorodne zamszone i podmokłe do lepszego stanu urodzajności przyprowadzić?"

Rozprawy nad tym przedmiotem wywołały wniosek, przedłożony przez hr. Krasickiego, „Komitet ma przedstawić wys. rządowi potrzebę wydawania prawa o kwestyi wodnej, a mianowicie prze-

prowadzenia wody przez obce grunta w celach kultury krajowej." Wniosek ten ogólne zgromadzenie w uchwałę zamieniło.

Posiedzenie zamknął zastępca prezesa przemową, w której podziękowawszy zgromadzeniu za poświęcenie kilku dni obradom gospodarskim, prosił aby zaszczepiano wiarę w potrzebę naszego towarzystwa celem dźwignienia gospodarstwa krajowego przez zaprowadzenie lepszej uprawy ziemi i strzeżenie spraw rolnictwa krajowego. Towarzystwo rolnicze warszawskie powinno nam służyć za przykład poświęcenia się, zapału i jedności w działaniu. Z chlubą wspomniał o założeniu staraniem naszego ubogiego towarzystwa szkoły rolniczej w Dublanach, którą dalszej opiece obywateli kraju poruczył.

P. Jan Chwalibóg oświadczył w imieniu swojem i p. Michała Torosiewicza, iż mając u siebie dwóch ukończonych uczniów szkoly dublańskiej mogą publicznie oddać świadectwo, że ci uczniowie wykształcili się w zawodzie rolniczym i że koszt na nich przez 3 lata łożony nie jest zmarnowany.

(Wypadki dzienne.)

Wiedeń, 5go marca. *Lit. koresp. austr.* pisze: Dziennik *Pays* przyniósł niedawno artykuł, w którym wyrażał obawy na przypadek ewakuacyi państw rzymskich. Głównie chodzi mu o to, że Austrya mogłaby zająć napowrót dotychczasową pozycyę swoją w legacyach pierwej, nimby wiadomość ta doszła do Francyi. Pewien dziennik francuski powiada na to: "Czyż sądzi *Pays*, że przeprowadzenie zadania tego lub owego mocarstwa katolickiego ku przytłumieniu rewolucyi w państwie kościelnem, nadaje jednemu lub obydwom prawo, czuwać także na przyszłość i w równej dystancyi nad tem, ażeby nic tam nie zaszło, co nie odpowiada ich życzeniu? Czy udzielny monarcha nie mógłby więcej żądać lub przyjąć pomocy sprzymierzonego monarchy bez wyrzeczenia się niezawisłości i swoich praw monarchicznych? Niejestże to raczej cechą udzielności, odrzucić obcą pomoc i do kogo bądź się odwołać? Taką małoduszną, lub właściwiej przytłumiającą polityką nie może Francya zabezpieczyć sobie moralnej przewagi; ta polityka dziennika *Pays* jest zupełnie niefrancuska, jak żadna z tych, jakie dotychczas chciano przeprowadzić u nas.

Wykaz stanu

austryackiego banku narodowego na dniu 28. lutego 1859.

Stan czynny.

	walut. austr. zł.	c.
Moneta brzęcząca i sztaby	105,201.934	77
Eskomptowane efekta, przypadłe między 5 i 92 dniami . . 54,002.202 zł. 33 c. detto w Pradze 3,869.325zł. 22c. detto w Bernie 2,492.649zł. 67c. detto w Peszcie 2.935.607zł. 62c. dtt. w Tryeście 1.365.000zł. —c.) 4.295.291zł. 52c.) detto we Lwowie 998.170zł. 2c. detto w Gradcu 992.077zł. 72c. Eskompt. w Linzu 624.290zł. 95c. detto w Ołomuńcu 817.144zł. 45c. detto w Opawie 498.434zł. 9c. detto w Kronsztad. 953.218zł. 14c. detto w Klagenfurc. 301.275zł. 38c detto w Krakowie 320.552zł. 29c. detto w Lublanie 408.043zł. 60c. detto w Fiumie 792.332zł. 29c. dtto w Debreczyn. 255.304zł. 96c. detto w Temesw. 499.794zł. 22c. deto w Reichenberg. 499.973zł. 25c. deto w Inspruku 159.950zł. —c. 23,078.453 30	77,080.637	63
Zaliczki na deponowane według statutów krajowe obligacye spłacalne najdalej za 90 dni	70,480.995	—
detto w filialnych zakładach pożyczkowych . .	6,852.310	—
Pożyczka za hipoteką	40,242.607	26
Należące do banku obligacye indemnizacyjne . .	23,074.537	5
Raty spłatne towarzystwa południowej kolei państwa, lombardo-weneckiej i centralno-włoskiej kolei	30.000.000	—
Fundowany dług państwa na spłacenie pieniędzy papierowych w. w. a mianowicie: *a)* po 4% uprocentowany 25,876.457zł. 19c. *b)* nieuprocentowany . . 26,490 937zł. 71c.	52,367.394	90
Dobra skarbowe, służące bankowi narodowemu za hipotekę	99,700.000	—
Stan funduszu rezerwowego w papierach publicz.	10,879.636	44
Stan funduszu pensyi w akcyach bankowych . .	1,231.728	38
Wartość gmachu bankowego i innych aktywów .	16,506.144	51
Suma . .	533,617.925	94

Stan bierny.

	zł.	c.
Obieg banknotów, a mianowicie w banknotach wal. austr. . . . . . . 95,508.725 zł. — detto w bankn. m. k. 20 zł. 274,956.262 à 105 zł. . . 288,704.075 zł. 10c.	384,212.800	10
Listy zastawne w obiegu	27,942.420	—
Fundusz rezerwowy	9,401.321	19
Fundusz pensyi	1,208.228	27
Niepodniesione jeszcze dywidendy, mające się spłacić asygnacye, tudzież saldi bieżących rachunków	1.836.060	38
Fundusz banku	109,017.090	—
Suma . .	533,617.925	94

Hiszpania.

Madryt, 1. marca. Dziennik *Corresp. Autogr.* donosi, że hiszpański rząd zachowa się w razie wojny zupełnie neutralnie.

— Wiadomość o zawarciu traktatu między Hiszpanią i Marokiem nie potwierdza się.

Anglia.

(Wiadomości bieżące. — Posiedzenie parlamentu d. 28 lutego.)

Londyn, 2. marca. Na wczorajszym tańcującym wieczorze u austryackiego ambasadora znajdowali się: książę Cambridge z swoją matką, księżna Mary, wiele osób z najwyższej arystokracyi i prawie wszyscy członkowie z dyplomacyi, francuskiego ambasadora jednak nie było.

— W ciągu wczorajszego dnia oglądano 250 sztuk dział oblężniczych przeznaczonych do Indyi. Są ponajwiększej części 24 i 68 funtowe. Jeszcze wciągu bieżącego miesiąca zostaną wysłane na rozmaitych okrętach na miejsce swego przeznaczenia.

— Na posiedzeniu *izby wyższej* z dnia 28. lutego wnosi lord Clarendon interpelacyę do sekretarza spraw zewnętrznych. Z oznajmienia, które kanclerz skarbu uczynił w piątek wieczór w izbie niższej, wnosząc słusznie, że Francya i Austrya zdecydowały się opuścić papieskie państwo, iż papieski rząd pochwala to postanowienie. Ale oznajmienie lorda sekretarza spraw zewnętrznych brzmi inaczej. Kanclerz skarbu oznajmił, że zagraniczne wojska ustąpią za przyzwoleniem papieskiego rządu, zaś lord sekretarz, że na życzenie papieskiego rządu odejdą w krótkim czasie. Sprzeczność jest oczywista i może być wielkiej wagi; gdyż, jeżeli rządy Francyi i Austryi zgodziły się już, odwołać swe wojska, i jeżeli kościelne państwo zgadza się na to, wówczas można uważać całą kwestyę za ukończoną i pozostawałoby tylko wyznaczyć jeszcze termin do ustąpienia. Ale jeżeli co do tego przedmiotu nie było żadnego porozumienia między rządami Francyi i Austryi, albo jeżeli jedno z obydwu mocarstw stawia przeszkody a papież żąda koniecznie wydalenia wojsk, wówczas na cały ten wypadek innem wypada poglądać okiem. Francya i Austrya mogłaby niezgadzać się co do sposobu jak przeprowadzić wydalenie wojsk; albo może tak Francya jak Austrya zechciałyby przepisywać Papieżowi warunki, których przyjęcie wydawałoby się nieodpowiednem jego godności, tak dalece, że cała kwestya mogłaby pozostać w niebezpiecznem zawieszeniu.

Lord Clarendon uprasza zatem o dokładniejsze wyjaśnienie, ażeby wpływ piątkowej debaty nie został osłabiony, — wpływ zbawienny dla całej Europy, gdyż tem samem wystąpiła na jaw zupełna jedność życzenia wszystkich stronnictw: zachowywać traktaty i utrzymywać pokój.

Lord Malmesbury odpowiada: Lord Clarendon rozróżnia gdzie nie ma żadnej różnicy. My, (t. j. kanclerz skarbu i ja) mieliśmy to samo na myśli, a w chwili kiedyśmy mówili, wiedzieliśmy tyle, że papieski rząd upraszał Austryi i Francyi o wydalenie swych wojsk z papieskiego państwa, a upraszał z własnego popędu a nie za tchnieniem, którego z mocarstw, jak głoszą. Zresztą powiedziałem, sądzę że wkrótce ustąpią z tego państwa, a to nie można nazwać łatwowiernością z mej strony, gdyż nie mogę przypuszczać, by Francya albo Austrya wahały się, czynić zadość takiej prośbie, tem bardziej, że żadne z tych mocarstw nie ma prawa pozostawać, jeźli władca kościelnego państwa uprasza o ustąpienie. Byliśmy zatem upoważnieni wyrzec, że wydalenie nastąpi wkrótce. Ale pomijając to, oznajmiła nam Austrya, że jest gotową ustąpić z papieskiego państwa, jeżeliby tego żądał Ojciec Święty. Takie same oświadczenie otrzymaliśmy od Francyi, i pierwsze jak drugie otrzymaliśmy upłynionego piątku; a temi dniami oznajmił mi poseł francuski, że Papież upraszał już o ustąpienie a francuski rząd chce i życzy sobie odwołać swe wojska. Nie otrzymałem wprawdzie od austryackiego rządu żadnego dalszego oświadczenia, ale nie wątpię, że Austrya uczyni tak samo. Rozumie się, że tak ważny ruch nie może nastąpić w kilku dniach i bez wszelkiego przygotowania. Co zaś do porozumienia się albo warunków o których mówił lord Clarendon, nie jestem w stanie dać dokładnego wyjaśnienia, gdyż jak powiedziałem wiem tylko to, że Papież żądał ustąpienia wojsk z swego państwa, i nie mogę znaleźć żadnego powodu ani usprawiedliwienia na pozostanie obcych wojsk.

Lord Brougham zapytuje, czy słusznie sądzi, że uzbrojenia po drugiej stronie Kanału byłyby nastąpiły także i bez teraźniejszych nieporozumień. Wie on zkąd inąd, że stan magazynów w Francyi wymagał wielkich zmian i ulepszeń, pomijając nawet stosunki, które zaszły od dnia 1. stycznia. Lord Malmesbury i rząd, zajmując się w tej chwili dyskusyą nad kwestyą reformy parlamentu, która może zachwiać parlament, są oczywiście tego zdania, że to uzbrajanie się Francyi nie wznieca żadnej obawy.

Lord Malmesbury: co do stanu magazynów i arsenałów we Francyi, nie mogę zaspokoić ciekawości lorda Broughama. Mogę tylko powiedzieć co mi oświadczył francuski rząd o wojennem, przez lorda nadmienionem zbrojeniu się. Francuski rząd oświadcza, że te przygotowania zostały przedsięwzięte dla zwyczajnych potrzeb wojskowej służby i że nie mają żadnego specyalnego zamiaru.

Francya.

(Mianowanie. — Wiadomości bieżące. — Rozporządzenia kolonialne.)

Paryż. 2. marca. *Monitor* ogłasza dekret z dnia 26. lutego, na mocy którego okrętowy kapitan margrabia de Montaignac de Chauvance mianowany został naczelnym wodzem okrętowej dywizyi w pobliżu nowej Fundlandyi. Margrabia wywiesi pawilon na pocztowym parostatku „Gassendi.“ Kapitan Laronciere Le Nourry zatem, nie wraca do nowej Fundlandyi.

— Hrabia Cavour oznajmił, że nie mogąc wyjechać do Paryża, wyszle szefa swego gabinetu.

— Według dziennika *Siècle* przygotowują w Fontainebleau salony dla Cesarza Rosyi, który jest spodziewany w miesiącu czerwcu.

— Z Strasburga donoszą: Na granicy naszej nie możemy przytoczyć żadnego wypadku, któryby zapowiadał nadzwyczajne przygotowania ze strony administracyi wojennej. Czujemy się do tego doniesienia tem bardziej obowiązani, ileże w krajach ościennych prawie wszędzie rozszerzone są pogłoski o uzbrojeniach na wielką stopę we wschodniej Francyi. Zwyczajne potrzeby remonty mogły być załatwione, jak corocznie, w naszej prowincyi, zwłaszcza, że chów koni w Alzacyi od kilku lat znaczne zrobił postępy. Nawet dotychczas nie mogliśmy się w urzędowem miejscu nic takiego dowiedzieć, po czemby na powiększenie pułków artyleryi i kawaleryi wnosić można.

— Dekretem z 26. lutego rozporządzono, wyspę Goreą i francuskie osady na północy Sierra-Leony oddać pod zarząd gubernatora Senegalu, a osady na południu Sierra-Leony pod zarząd dowódzcy zachodnio-afrykańskiej dywizyi okrętowej. Szef batalionu w korpusie inżynierów, Pinet-Laprade mianowany jest dowódzcą Gorey i należących do niej osad.

— Dotychczas mianował rząd centralny urzędników w biurze algierskiem; dziś zawiera *Monitor* dekret, na mocy którego szefowie biura, to jest naczelny jenerał, prefekci, jenerałowie dywizyi, podprefekci i komisarze cywilni mianują sami urzędników biura. Na opłacanie ich przyzwolono im roczną sumę.

— W gminach, które mają być wcielone do Paryża tworzy się mocna opozycya przeciw temu rozporządzeniu; wydano już nawet w tej sprawie dwa pisma ulotne, które bardzo śmiało się wyrażają. Wcielenie to pociągnie za sobą także zupełne przekształcenie paryskiej gwardyi narodowej.

Niemce.

(Domyślny termin zamknięcia sesyi. — Wiadomości bieżące.)

Dziennik *Spen. Ztg.* pisze:

„Zagranicznym dziennikom donoszą z **Berlina**, że zamknięcia teraźniejszej sesyi izb można spodziewać się po upływie mniej więcej sześciu tygodni. To jednak nie będzie mogło nastąpić przed 15. maja, gdyż obrady nad obydwoma ważnemi projektami ustawy względem wyrównania podatku gruntowego i względem ustawy o ślubach małżeńskich zatrudnia jedną i drugę izbę czas dłuższy. Prócz tego spodziewają się obszerniejszych obrad nad budżetem.“

— Dziennikowi *Köl. Ztg.* donoszą z Berlina, że w razie jeżliby się nie powiodła misya lorda Cowleya, zamierza izba deputowanych wytoczyć kwestyę względem politycznego położenia. Ma to nastąpić w kształcie interpelacyi, którę ma wnieść deputowany Henryk Arnim do ministeryum.

Dania.

(Sprostowanie.)

Dziennik *Berl. Tid.* dodaje do swego dawniejszego oświadczenia: że duński rząd nieotrzymał od Rosyi nietylko żadnej noty względem stosunków Szleswigu, ale nawet żadnego „poufnego oznajmienia“ w tym względzie.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Rozporządzenie względem zawierania kontraktów czynszowych między właścicielami dóbr i rolnikami.)

(Ciąg dalszy.)

Art. 14. Każden kontrakt wieczysto-czynszowy obejmować powinien następujące szczegóły:

a) Imiona i nazwiska stron kontraktujących.

b) Nazwisko wsi, gminy (lub miasta) okręgu powiatu i gubernii, w których osada jest położona.

c) Przestrzeń każdej wypuszczającej się osady z powołaniem się do map i rejestrów pomiarowych.

d) Czynsz, jaki osadnik zobowiązał się uiszczać właścicielowi dóbr i w jakich terminach z wyjaśnieniem, jaka ilość czetwerti żyta temu czynszowi odpowiada, (jeżeli czynsz ma ulegać odnawianiu co lat 20).

e) Czy oprócz opłaty czynszu nie przyjął innych obowiązków w robociźnie lub w najmie, na jak długo, a nigdy dłużej nad lat sześć.

f) Czy ustanowiony czynsz jest na zawsze, czy też co lat 20 ma być zmienianym.

g) Że się poddają egzekucyi administracyjnej w razie zalegania w opłacie czynszu i innych powinności, i rygorowi exmisyi na przypadek dwuletniej onego niewypłatności.

h) Czy i jakiej ulgi w razie klęsk losowych czynszowników może się od właściciela spodziewać.

i) Czy w razie zmniejszenia osady, bądź przez proces graniczny, bądź w skutek oderwania przez wodę, lub zaszorowania piaskiem, osadnik będzie miał prawo do odpowiedniego wynagrodzenia go innym gruntem, lub do zmniejszenia czynszu.

k) Czyją były własnością budowle przed zawarciem kontraktu czynszowego.

l) Wyjaśnić także należy, że dalsze stawianie i utrzymywanie budowli, zabezpieczenie onych w dyrekcyi i płacenie składki ogniowej, na czynszowników przechodzi, przeczo odbiór wynagrodzenia do nich należy a odbudowanie na nich samych ciąży.

l) Wspomnieć o zasiewach i załogach dworskich, jakie przy oczynszowaniu przeszły na własność osadników i za jakiem wynagrodzeniem dla właściciela.

m) Wyszczególnić z jakich dogodności, jako to: wolnego wrebu, prawa żądania drzewa opałowego i budulcu, na płoty i narzędzia gospodarskie, ugaju, zbieraniny ściółki; wspólnego pastwiska lub paszenia w lesie, ma czynszownik korzystać, jak i kiedy prawo to może wykonywać.

n) Wspomnieć o przyjętym przez osadnika obowiązku opłacania i ponoszenia wszelkich podatków, składek i innych ciężarów publicznych, oraz powinności gminnych, obecnie na osadzie ciążących i w przyszłości przez rząd nałożyć się mogących.

o) Jakie szczegółowe warunki z miejscowości wynikłe, obie strony uznają za potrzebne zamieścić w umowie, o ile takowe nie będą przeciwne niniejszym zasadom.

W zakończeniu kontraktu poświadczone być winno, iż umowa nastąpiła za dobrowolnem zgodzeniem się obudwu stron i na zasadzie warunków, jakie im odczytane zostały.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Księstwa Naddunajskie.

(Pismo księcia Miłosza do Sułtana.)

Książę Miłosz złożył następujące pismo do Sułtana:

„Najjaśniejszy Panie! Gdy przy boskiej pomocy a z woli serbskiego ludu wyniesiony zostałem na godność księcia Serbii, i gdy od Waszej cesarskiej Mości mego dostojnego Monarchy otrzymałem potrzebny berat, objąłem napowrót na mocy ustawu i ustaw krajowych rządy księstwa na dniu 28. stycznia 1859 roku i wzywam Wszechmocnego, ażeby w swem boskiem miłosierdziu raczył oświecić mię i wesprzeć moje usiłowania, dla zabezpieczenia szczęścia mego ludu. Najjaśniejszy Panie, w mocnem przekonaniu; że Wasza cesarska Mość żywiąc zawsze szlachetny sposób myślenia nie zamyślałeś nigdy ograniczać swej troskliwości o dobro serbskiego narodu, uważałbym za naruszenie najświętszych obowiązków, gdybym niepospieszył wynurzyć niniejszem moją wdzięczność i złożyć moje najszczersze podziękowanie, upraszając równocześnie jaknajpokorniej, zezwolić łaskawie wiernym poddanym tego księstwa, ażeby także i na przyszłość składać mogli swe, z dobrem kraju zgadzające się życzenia i żądania u podnóża Waszego Cesarskiego tronu; Wasza Cesarska Mość może być pewnym, że ten wierny lud zawsze starać się będzie ażeby co raz więcej zasługiwał na łaski, któremi go obsypuje Wasza Cesarska Mość. Racz przyjąć Najjaśniejszy Panie wyraz najgłębszego uszanowania i zapewnienie niezachwianej wierności z jaką ma zaszczyt pozostać

Waszej Cesarskiej Mości najniższy sługa

Miłosz Obrenowicz“

Gazeta wiedeńska dodaje: Jestto dosłowne tłumaczenie pisma przesłanego Sułtanowi w języku francuskim; tak ogłosił je dziennik *Allg. Ztg.* W okólniku zaś podobnej treści do mocarstw, które gwarantowały prawa Serbii a umieszczonym dziś w dzienniku *Independance Belge* czytamy po wyrazach: „na godność panującego księcia“ jeszcze słowo: „dziedzicznego“ zbywające w powyższem tłumaczeniu, oraz prośbę o dalszą jak dotąd serbskiemu narodowi okazywaną życzliwość.

Turcya.

(Najnowsza poczta lewantyńska na Tryest.)

Konstantynopol, 26. lutego. Pod Zofią i Nissą koncentrują się dwa oddziały wojska. — Komisarze Porty w Jasach i Bukareszcie powracają do Konstantynopola. Minister finansów Mussa Safeti Basza podał się do dymisyi. — Książę Alfred spodziewany tu jest z końcem marca. — Konzul rosyjski w Trebizondzie zerwał stosunki z władzą miejscową dlatego, iż przyaresztowano pewnego zbiega przed rekrutacyą i to podobno poddanego Rosyi. Alexander Dumas powrócił tu z Trebizondy. — Nowy król. pruski poseł Goltz doręczył swoje listy wierzytelne. — Teofik Effendi mianowany został dyrektorem rady policyjnej. Policya ściga z niezmordowaną gorliwością fałszerzy. — Pan Edward Peters, dotąd wicekonzul Stanów zjednoczonych, mianowany został konzulem amerykańskim w Trebizondzie. — Katholicos, najwyższy patryarcha kościoła ormieńskiego, miał audyencyę u Sułtana, i otrzymał order Medzydje pierwszej klasy. — W Atenach uwięziła policya trzech Włochów, fałszerzy banknotów na sto drachm.

Smyrna. 26. lutego. Dla rozmaitych zażaleń na angielskiego konzula Blueta, przedsiębrano w konzulacie angielskim śledztwo sądowe z rozkazu ministerstwa angielskiego.

Azya.

(Ministeryum perskie.)

Teheran, 10. stycznia. Do *Presse d'Orient* piszą: „Feruk-Khan nie zasiada w ministeryum, lecz ma poufne stanowisko przy samym Szachu i posiada względy szczególne u niego dla swoich znajomości stosunków europejskich. W naszem ministeryum zaszły niektóre zmiany dyplomatyczne. Ministra-rezydenta perskiego dworu w Konstantynopolu Mirzę-Achmeda-Khana, zastąpi Mirza-Hussein-

Khan, jeneralny konzul w Tyflidzie. Mirza-Hussein-Khan był pierwszym sekretarzem poselstwa, które za króla Ludwika Filipa do Francyi wyprawiono; jest to mąż znakomity, i doskonale mówi po francusku. Achmet-Khan powróci na swą prośbę do Teheranu. W Tyflidzie zastępcą Mirzy-Hussein-Khana będzie Mirza-Abdurrahim-Khan, pierwszy sekretarz perskiej ambasady w Konstantynopolu, i który tu przybył równocześnie z Feruk-Khanem na urlop. Nowym sekretarzem legacyi zostanie zapewne jenerał Neriman-Khan, który w swoim czasie był pierwszym sekretarzem ambasady Feruk-Khana. Książę Mirza Murad bawi ciągle w Meszched w Khorassanie, gdzie spokój zupełnie jest przywrócony. Aziz-Khan, dawny minister wojny, którego niegdyś sadrazam złożył z urzędu, mianowany jest naczelnym dowódzcą armii w Aderbidżanie. Dawniejszą jego godność piastuje obecnie jenerał Dzibanghir Khan, brat Nerymana-Khana. — Hussein-Ali-Khana wymieniają ministrem-rezydentem w Paryżu i Londynie.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Londyn, 5. marca. Posiedzenie *izby niższej*. *Horstmann* żąda przedłożenia wszystkich traktatów austryackich z państwami środkowych Włoch. *Fitzgerald* odsyła go do biblioteki parlamentarnej. *Stayleton* oświadczył się w formie interpelacyi przeciw unii Księstw Naddunajskich; ministeryum odmówiło odpowiedź. Minister wojny przedłożył znany już budżet armii. *Bright* obwiniał rząd, że schlebia Francyi, a z drugiej strony okazuje nieufność nadzwyczajnem zbrojeniem się, którego skutki mogą być zgubne. Mowa Brighta nie zrobiła żadnego wrażenia.

Turyn, 3. marca. Jak donosi *Gazetta piemontese* zaproponowało ministeryum w senacie nagłość co do zakazu wywożenia owsa i siana do Lombardyi. — Podług doniesienia w *Corriere mercantile* przybył Garibaldi do Genuy dla załatwienia kilku liweruników z polecenia rządu; teraz znajduje się już w Turynie. Liwerunek furażu wypuszczony jest po największej części w Piemoncie prywatnym przedsiębiercom. — *Unione* wyznaje otwarcie, że w ciągu ostatnich dwóch dni przybyło do Turynu tylu zbiegów z środkowych prowincyi włoskich, że uformowano z nich dwie kompanie.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 7. marca.

Hotel europejski: PP. Zawadzcy Antoni i Seweryn, z Firlejówki. — Zawadzki Bol., z Zatruża. — Jordan T., z Nowegosioła. — Ujejski E., z Melny.

Hotel angielski: Wiszniewski Wiktor, z Strzelisk.

Pod kolej żelazną: Grochowalski H., z Wiednia. — Chłopicki A., z Gniły.

Hotel Kuhna: Furgertner M., z Brześcian.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 7. marca

PP. Trojacki Felix, do Kopiotnicy. — Michel Karol, c. k. rot..., do Brzeżan. — Ks. Cantacuzeno, c. k. porucz., do Żółkwi. — Br. Schauenburg, Stryk Wiktor, Schnabel Fr., c. k. porucznicy, do Gródka. — Brześciański N., do Uherzec. — Junga Boles., c. k. porucz., do Zapałowa. — Junga Mieczysław, Zdzisław i Witold, do Miękisza. — Zawadzki A., do Firlejówki.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 5. i 6. marca

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7. god. zrana	326.15	— 1 6°	89.6	połud.-wsch. sł.	pochmurno
2. god. po poł.	326 50	+ 1 2°	81.1	" "	"
10 god. wiecz.	324 26	+ 0.4°	84.5	południowy "	śnieg
Wysokość śniegu 0.···					
7. god. zrana	322.86	+ 3 2°	91 4	półn.-zach. sł.	pochmurno
2. god. po poł.	320 36	+ 5.4°	92.8	" mr.	"
10. god. wiecz.	321.80	+ 2 6°	82.7	" mc.	"

Wnocy śnieg, przed południem deszcz, wieczór o 5 godzinie burza z gradem. Cała osada 4.···00.

TEATR.

Dziś komedya niemiecka ze spiewami: **„Herr Joseph und Frau Baberl."** Także *ostatnia reduta*.

Kurs lwowski.

Dnia 7 marca		gotówka zł.	gotówka c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr.	5	8	5	17
Dukat cesarski	" "	5	15	5	35
Półimperyał zł. rosyjski	" "	8	87	9	2
Rubel srebrny rosyjski	" "	1	67	1	71
Talar pruski	" "	1	61	1	65
Polski kurant i pięciozłotówka . . .	" "	1	21	1	24
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	81	25	82	5
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	71	35	72	8
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	74	25	75	18

Kurs giełdy wiédeńskiej.

Dnia 5. marca.

Dług publiczny.

A. Państwa.	pien.	towar.
W austr. wal. po 5% za 100 zł. . . .	—.—	—.—
Z pożyczki narodow. po 5% za 100 zł.	74.80	74.90
Z roku 1851, ser. B. po 5% za 100 "	—.—	—.—
Metaliki po 5% za 100 zł.	71.20	71.40
dtto. " 4½% za 100 zł.	61.—	61.50
Przeznacz. do wylos. z r. 1834 za 100 zł.	280.—	285.—
" 1839 " 100 "	121.—	122.—
" 1854 " 100 "	106.—	106.50
Renty Como po 42 lir. austr.	15.—	15.25
B. Krajów koronnych		
Obligacye indemn. po 5% za 100 zł.: Niższej Austryi	—.—	90.—
Węgier	—.—	71.—
Banatu Temeskiego, Kroacyi i Slawonii	—.—	70.—
Galicyi	—.—	70.—
Bukowiny	—.—	67.50
Siedmiogrodu	—.—	68.—
innych krajów koronnych . . .	82 —	90.—
Z klauzulą losowania w r. 1867	—.—	—.—

Akcye.

	pien.	towar.
Banku narodowego sztuka	835.—	838.—
Instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu po 200 zł. wal. austr . .	180.—	180.30
Niższo-austr. towarzystwa eskomt. po 500 zł. mon. konw.	535.	540.
Północnej kolei Cesarza Ferdynanda po 1000 zł. mon. kon.	1608 —	1610
Towarzystwa kolei żelaznej państwa po 200 zł. mon. konw. czyli 500 fr. . .	232.	232.40
Kolei Cesarzowej Elżbiety po 200 zł. mon. kon. za 100 zł. (5%) wpłaty .	108.—	109.—
Połud.-półn.-niemieckiej kolei komunikacyjnej po 200 zł. m. k.	145.—	147.—
Kolei Cisy po 200 zł m. k. po 100 zł (50%) wpłaty	105.—	105.—
Lomb.-weneckiej kolei żelaznej po 570 lir. austr. czyli 192 zł. m. k. z 76 zł. 48 kr. (40%) wpłaty	88.50	89.—
Wsch. kolei Cesarza Franciszka Józefa po 200 zł. czyli 500 frank. z 60 zł. (30%) wpłaty	64.—	65.—
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	430.—	432.—
Lloyda austr. w Tryeście po 500 " "	245.—	250.—

Listy zastawne.

		pien.	towar.
Banku narodowego w mon. kon.	6letnie po 5% za 100 zł.	—.—	92.—
	10 " " 5% " 100 "	—.—	90.—
	przeznaczone do losowania po 100 zł. . .	—.—	84.—
Banku narodowego w wal. austr.	na 12 miesięcy 5% za 100 zł.	—.—	99.50
	przeznaczone do losowan. po 5% za 100 zł.	80.25	80.75

Losy.

	pien.	towar.
Instyt. kredyt. dla handlu i przemysłu po 100 zł. waluty austr. za sztukę	94.—	94.25
Towarz. żeglugi parowej na Dunaju po 100 zł. mon. kon.	101.—	102.—
Esterhazego 40 zł. m. k.	70.—	71.—
Salma 40 " "	41.50	42.—
Palfiego 40 " "	37.—	37.50
Clarego 40 " "	35.50	35 75
St. Genois 40 " "	35.—	35.50
Windischgrätza 20 " "	22.—	22.50
Waldsteina 20 " "	24. —	24.50
Keglevicha 10 " "	14.25	14.50

Na 3 miesiące.

	pien.	towar.
Augsburg za 100 zł. połud.-niemieckiej waluty 5%	96.20	96.30
Frankfurt n. M., za 100 zł. południowo-niemieckiej waluty	96.10	96.20
Hamburg za 100 marko banko 2¾% .	85.20	85.40
Londyn za 100 funtów szterl. 3% . .	112.50	112 60
Paryż, za 100 franków 3%	44.45	44.50

Kurs złota.

	pien.	towar.
Dukaty ces. mennicze	5 zł.—40 cen.	5 zł.—42 cen.
Korona	15 " —38 "	15 " —40 "
Napoleondor	9 " —10 "	9 " —12 "
Rosyjski imperyał . .	9 " —27 "	9 " —28 "

KRONIKA.

(Zabawy karnawałowe w Wenecyi.) Z Wenecyi donoszą z 28 lutego: Na oświetlonym rzęsisto placu św. Marka zebrało się wczorajszej nocy około 15.000 ludzi i zabawiali się jeszcze i po północy. Podczas kiedy grono zamaskowanych „Napolitani" wyprawiało przy odgłosie muzyki tańce na placu przed pałacem arcyksiążęcym i w chwili spalenia ognia bengalskiego, cisnęła się ludność przed pałac w nadziei oglądania gości dostojnych na balkonie, co jednak być nie mogło, gdyż właśnie wówczas zastawiono ucztę, na którą zaproszono także i oficerów z okrętu „Terrible." Cała zabawa publiczna odbyła się jak najprzyzwoiciej, a ludność zachowała się wzorowo. Liczba masek nie była wprawdzie liczna, lecz mimo to bawiono się bardzo wesoło.

(Wczesna wiosna.) Monitor donosi pod dniem 1. marca, że w paryskich ogrodach kwitną fiołki i wiele krzaczków dostaje już listki; osobliwie, że słynny „kasztan zasadzony na pamiątkę 20go marca" w ogrodzie Tuileriów jest już okryty licznemi pączkami, które zaczynają się rozwijać.

(Powszechny we Francyi kamerton muzyczny.) Komisya złożona z artystów muzykalnych, której polecono wyszukanie środków do zaprowadzenia jednakowego kamertonu we wszystkich zakładach muzycznych Francyi, przedłożyła dnia 1. lutego sprawozdanie swe ministrowi państwa. Rozprawę tę umieszczono w Monitorze, i zajmuje sześć kolumn drukowanych. Minister zgadzając się ze zdaniem komisyi rzeczonej rozporządził zaprowadzenie „normalnego kamertonu muzycznego," a według tego przypada teraz na ton miarodawczy A 870 drżeń na jedną sekundę. Egzemplarz wzorowy tego strojnika złożony być ma w cesarskiem konserwatoryum muzyki i deklamacyi. Każdy zakład muzyczny uznany przez państwo powinien się do niego zastosować, a taki „diapason normal" zaprowadzony będzie w Paryżu z dniem 1go lipca, po departamentach z dniem 1. grudnia.

Główny Redaktor ***M. Szrzeniawa Sartyni.***

Z c. k. galic. drukarni rządowej.